

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XXV):

Tribuniștii exponenții elitelor iluministe românești –
„Tabloul poreclelor și etichetărilor” junimiștilor!

Tribuniștii cunoșteau istoria Transilvaniei și a României, ei fiind exponenții elitelor iluministe românești care au înțeles că pentru a sluji interesele tuturor românilor trebuiau adoptate strategii alternative. Era firesc să fie așa mentorul lor fiind Ioan Slavici, scriitorul care și-a făcut ucenicia în cercurile Junimii, caracterizate sintetic de Titu Maiorescu în 1890 (în „Critici”, vol. III.): «Cele mai disparate spirite s’au putut întâlni și s’au putut însuflă în acest contact: veselul voltairian Pogor cu sistematicul politic Carp, melancolicul Teodor Rosetti cu (pe atunci) humoristicul Iacob Negruzzi, scriitorul acestor rânduri cu militarul autodidact M. Cerchez, (...) închisul estetic Burghela cu vârtosul glumeț Creangă, (...) viul-cugetător Conta cu poligraful Xenopol, (...) popularul Slavici cu rafinatul Naum, înaltul visător Eminescu cu nemilosul observator Caragiale, și alții și alții în umbră și în penumbră, iar din când în când în mijlocul lor întineritul Vasile Alecsandri cu farmecul povestirii lui. Unde sunt aceste timpuri și unde sunt acești oameni!»

În mijlocul junimiștilor Ioan Slavici a înțeles că societatea culturii este o mare familie, în care discuțiile extrem de serioase legate de destinul comunităților de români (răsfirate, fără voia lor, în diverse colțuri de imperii și regate) și animarea vieții culturale se poate face în diverse moduri, ședințele devenind vesele și spirituale alternând snoave, anecdote, zeflemele, poante și șarje cu diferite «epitete și porecle cu care membrii, glumind ei între ei, pe socoteala lor, uneori fără cruțare și menajamente, se cinsteau ... cu porecele lor în cea mai sinceră și prietenească bonhomie». Astăzi, puțini mai știu că Maiorescu a generat prin „Junimea” în cultura română o „Nouă Direcție”,

promovată prin „Convorbirile Literare”, orientarea stârnind foarte multă adversitate dar și o polemică furibundă împotriva societății și a scriitorilor aderenți la această nouă orientare: «Maiorescu blăstămat,/ Cine dracul te-a ’ndemnat/ Într’o zi nefastă nouă/ Să scorești Direcția nouă?/ Vai, acest cuvânt pocit/ Pe noi toți ne-a prăpădit!» Această glumă scrisă lui Maiorescu (în 1883) de Iacob Negruzzi, a fost păstrată de autor, într-o bogată colecție, ce include satira „Fotografia Junimii” (scrisă de A. Naum).

Continuăm reproducerea selectivă din lucrarea publicistului C. Săteanu (pseudonimul lui Carol Schönfeld), „Figuri din Junimea”(Editura Bucovina, București, 1936): «De asemenea calificări n’au scăpat nici iluștrii corifei ai cenaclului, chiar dacă sentimentul de admirațiune a fost unanim – cazul specific pentru Alecsandri, Carp, Maiorescu, adorați și respectați, sau considerațiunea distinctă pentru adâncă melancolie a lui Eminescu ... Nici chiar dâșii n’au fost dispensați de asemenea onoruri! Iată un tablou general al acestor porecle și etichetări ale membrilor societății:

ALECSANDRI, a cărui apariție în mijlocul junimiștilor-convorbiriști era privită cu drept cuvânt ca un regal literar, a fost denumit de către Eminescu „*Rege al Poesiei*” și „*bardul dela Mircești*”.

P.P. CARP, apreciat ca cel mai important element politic a fost „șef” cu toate că Maiorescu fusese ministru înaintea sa. Îi se zicea „*Excelență*” înainte de a fi fost ministru, iar după ce a intrat în minister i s’a spus „*Bismarck-ul*” României.

T. MAIORESCU, pentru apariția sa elegantă și pentru manierele sale alese, a fost victima unei urzeli din partea adversarilor care i-au înscenat procesul unei aventuri la „Școala Centrală de fete”, unde a fost profesor; din această cauză junimiștii i-au zis, strigând adesea în cor: „*Centrala*”, nașul acestei porecle ... corosive fiind poz ... nașul V. Pogor. Oficial însă îi se spunea „*Rege al gândirii*” și „*maestrul maestrilor*” (C. Meissner) și „*Hercule al cugetării*” (I.A. Bassarabescu). Pogor îi mai spunea și „*Tatăl nebunilor*”.

EMINESCU pentru stângăcia cu care apărea în această societate de elită, și pentru firea sa scăldată într’o adâncă melancolie, a fost ironizat tot de V. Pogor, care l’a considerat mai mult decât pudic și timid, închinându-i cunoscutul verset filosofal, ca o aluzie la ... bărbăția sa: „Iar când este ca să fie/ El ... face ... filosofie!”

V. POGOR fu poreclit „*Biblioteca Contemporană*” fiindcă era un fervent cetitor al acestei edituri franceze, susținând întotdeauna părerea ultimului volum ce apărea în această colecțiune. Pe seama lui V. Pogor circula printre studenți și liceeni ca și în saloanele Iașului, o poezie monorimă care se pare c’a fost compusă de Iacob Negruzzi:

„Eu Pogor/ Cu onor/ Mă pogor/ Din pridvor/ C’un sobor/ C’un topor/ Și dobor/ Și omor/ Un popor!”

CREANGĂ: Bărdăhănosul. În anumite împrejurări îi se mai zicea și „*popa Smântână*”.

N. GANE, fiind apreciat în debuturile sale literare ca un scriitor prea prozaic, a fost poreclit „*Drăgănescu*”, după numele unui băcan de pe str. Ștefan cel Mare, unde boierimea lua aperitive.

I. NEGRUZZI: „*Carul cu minciunile*”, fiindcă el aducea la „Junimea” toate noutățile, toate cancanurile și tot ce se petrecea în lumea mare. Deasemenea îi se mai zicea și „*Cămătarul*”, fiindcă

dădea bani cu dobândă și era ironizat a fi cămătar. Fiind înrudit cu N. Gane li s'a spus amândorora că fac parte din neamul Negruțișănesc (joc de cuvânt îmbinat). (...) Și fiindcă ne aflăm la acest capitol, care reclamă istoricului viitor o dezvoltare mai mare, pentru o mai bună cunoaștere a epocii și a mediului, nu putem ignora satira lui I. Negruzzi „*Electorale*” căreia Gh. Panu i-a răspuns printr-o altă intitulată „*Boericală*” scrisă tot în versuri. Pentru a încheia tabloul, incomplet al poreclelor – căci cum am spus mai sunt și altele ce nu pot fi înșirate – vom mai aminti câteva expresii consacrate în cercul Junimii.

Cum se știe în faza ei de glorie, în primul deceniu dela înființare, ședințele se țineau la început de două ori pe săptămână: Mercuria și Vinerea, când la Maiorescu, când la Pogor.

Primele erau calificate „*mercuriale*” și secundele „*venerice*”, ceea ce, firește, provoca mare haz.

„*Clefătorii*” erau aceia dintre membri care nu așteptau decât deschiderea „ușilor” spre a se rezezi la masa îmbelșugată și a devora toate bunătățile. Printre aceștia se afla și Creangă care se știe că era un mare mâncău.

„*Caracuda*” poreclă iscodită de A. Naum, pentru acei care se resemnau numai la prezența lor în societate, mândri de a fi membrii ei și care aveau ca șef pe Miron Pompiliu.

Nuvelistul Slavici, membru al societății, a caracterizat „*Caracuda*” printr'o telegramă în versuri adresată din Sibiu, lui N. Gane la Iași:

„Caracuda-i Caracudă/ Și la Iași și la Sibiu,
Nu lucrează, nu asudă/ Dar un lucru pot să știu
Că se pune 'n fruntea mesei
Când e vorba de'nchinat/ Pentru cei ce până acuma
Multe bune au lucrat.”

HOTEL erau „*Convorbiri Literare*”. (...) *GOGOMANI – PORUMBEI*, porecle cu care P.P. Carp și-a cinstit partizanii politici dela Junimea. *CÂRTITORI – CLEVETITORI* – cei care criticau având adesea în frunte pe Pogor care „strâmba din nas”

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xxv-126919.html>

